

Čermin, Jan

Otakar Zich

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 106-108

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143082>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Otakar Zich

Národnost: česká

Datum narození: 25. března 1879

Místo narození: Městec Králové

Datum úmrtí: 9. července 1934

Místo úmrtí: Ouběnice (okres Benešov)

Sociální zařazení: Otakar Zich se narodil do rodiny řídicího učitele Václava Zicha a Marie, rozené Drapákové. Studoval v Praze a zde se také oženil. V roce 1908 se mu narodil syn Otakar a o čtyři roky později druhý syn, Jaroslav. Oba synové následovali otcovu akademickou dráhu. Jaroslav Zich, mj. otec zpěváka Karla Zicha, byl hudebním estetikem, skladatelem a klavíristou. Otakar Zich ml. byl logik, matematik a violoncellista.

Akademické působení

Své vzdělání zahájil Zich na státním gymnáziu v Křemencově ulici v Praze. Po maturitě v roce 1897 nastoupil na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. U Františka Studničky a Emila Weyra studoval matematiku a u Čenka Strouhala fyziku. Nejvíce ho však ovlivnily přednášky Otakara Hostinského z estetiky a Františka Krejčího z filozofie. Sám se kromě estetiky zajímal i o hudbu a absolvoval lektorský kurz hudební kompozice u Karla Steckera. Promoval v roce 1901 matematickou prací *O některých druzích omezených integrálů*. Po studiích nastoupil jako suplent na pražskou střední školu. Později přesídlil do Domažlic, kde učil na gymnáziu. Učarovaly mu lidové tance a písně. Angažoval se také ve výboru pro českou lidovou píseň v Čechách. Zde publikoval práce, jako byly *Píseň a tanec „do kolečka“ na Chodsku*. Zájem o hudební folklor Čech přitom projevoval již během středoškolských studií, kdy ho ovlivnila hudební revue *Český lid*. Během svého působení se také věnoval sběru lidových písní. Spolu s Jindřichem Jindřichem později sesbíral 516 hudebních snímků. Zichovy nahrávky patří k vůbec prvním v dějinách české folkloristiky.

V roce 1906 nastoupil na pražské gymnázium jako učitel matematiky a fyziky. V Praze se věnoval své další vášni, skládání hudby. Komponoval převážně komorní písňová díla, sbory, kantáty, ale také opery. V roce 1910 uvedlo národní divadlo jeho operu *Malířský nápad*, později také další jeho opery *Viny* a *Preciézky*, za které dokonce obdržel státní vyznamenání. Zichův styl byl ovlivněn právě poslechem české lidové písně a navazoval na tradici Bedřicha Smetany.

Brzy však začala v jeho odborných zájmech převládat témata estetická a psychologická. Profesní angažmá v Domažlicích ho přivedlo k bádání o lidových písních a tancích. Do Prahy a na FF UK se vrátil až v roce 1911, kdy se habilitoval v oboru estetiky se zřetelem na estetiku experimentální spisem *Estetické vnímání hudby*. V práci se zabýval empirickými metodami studia vnímání uměleckých skladeb. Na Karlově univerzitě poté působil jako soukromý docent a přednášel filozofii a estetiku. Cizí mu nebyla ani témata psychologická, která umně propojil s estetikou v práci *K psychologii uměleckého tvoření*.

V roce 1919 dostal nabídku stát se profesorem na nově zřízené filozofické fakultě v Brně. Zich nabídku přijal a v roce 1920 zde byl jmenován řádným profesorem filozofie a estetiky. Kromě přednášek mělo být jeho hlavním úkolem zřízení a vedení semináře filozofie. Stejně jako další pražští kolegové se musel v Brně vypořádat s odstřížením od pražské kulturní scény, rodiny a také složitým dojížděním. Zich nedostal služební byt, a tak si od fakulty alespoň vyžádal pohovku do kanceláře, na níž v týdnu přespával. Kromě přednášek z oboru filozofie, jež byly určeny všem posluchačům fakulty, přednášel také psychologii smyslů a estetiky. Jako předseda habilitační komise se podílel na habilitaci hudebního vědce Vladimíra Helferta.

Se svým brněnským pracovištěm nebyl Zich spokojený, a proto se v roce 1924 ujal úkolu obnovit a vést estetický seminář na pražské univerzitě, který byl uzavřen po smrti Otakara Hostinského. Profesorská komise v čele s Arnem Novákem vyjádřila zklamání nad ztrátou jediného řádného profesora filozofie, ovšem nijak přechodu nebránila. V čele filozofického semináře jej vystřídal Mihajlo Rostohar, který později vedl psychologický ústav. Mezi Zichovy pražské žáky patřil např. Jan Mukařovský. V Praze vydal Zich své nejvýznamnější dílo, dodnes nepřekonanou *Estetiku dramatického umění*. Jeho vědecký záběr byl velmi široký a do dějin vědy se zapsal jako filozof, estetik i hudební vědec.

Evaluace

Jeden z nejvýraznějších meziválečných estetiků, který obnovil estetický seminář na FF UK. Znalec lidových písní, umělec a hudební skladatel. Do dějin FF MU se zapsal jako první vedoucí filozofického semináře a významně přispěl k rozvoji psychologie a estetiky.

Ohlasy

Otakar Zich koncipoval a publikoval své literární práce zhruba třicet let. Vyjadřoval se klidně plynoucími pregnantními větami s minimem redundancí. Jeho studie pronikaly jako hloubkové sondy k jádru klíčově volených problémů, jejichž vyřešení zpravidla otvíralo přístup do problémové struktury vyššího řádu a širokých dimenzí. V tom byl opravdový mistr. \ [Josef Burjanek](#)

To, co napsal, byly zpravidla marginálie k tomu, co vskutku promyslel. \ [Jan Mukařovský](#)

Vždyť do Brna šel z Prahy dobrovolně a uvolil se, že, jak služební přísahou sám vyslovil, pracovati k vybudování nové university. Jestliže v době tak krátké, dříve, než mohl vybudovati filosofický seminář a vychovati vědecký dorost svého oboru, projevuje své zklamání, jestliže to, co my všichni považujeme za svou nejen přirozenou, ale i žádostnou povinnost, shledává, jak návrh praví „*vyčerpáním energie činností didaktickou a administrativní*“, pak nám nepřísluší zdržovati ho na místě, kde se cítí tak nešťastným a kde by ho další práce sotva těšila. \ [profesorský sbor FF MU](#)

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 20/2.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A1 RMU, osobní spisy, kart. 250/4695.

Matrika narozených Městec Králové [online]. Rok 1879, s. 107. [cit. 31. srpna 2017]. Dostupné z: <<http://ebadatelna.soapraha.cz/d/8488/109>>.

Otakar Zich. *Slovník českých filozofů*. Brno: Masarykova univerzita, 1998.

Otakar Zich [online]. [cit. 31. srpna 2017]. Dostupné z: <https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2559>.

PEČMAN, Rudolf (ed.). *Vědecký odkaz Otakara Zicha, sborník ze symposia v Praze*. Brno: Česká hudební společnost, 1981.